

STAATSCOMMISSIE VOOR HET INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

's-Gravenhage, 19 oktober 2001

Aan Zijne Excellentie de heer mr A.H. Korthals
Minister van Justitie

Excellentie,

Bij brief van 27 september 2001, Uw kenmerk 5120675/01/6, heeft U de Staatscommissie verzocht advies uit te brengen over het voorstel van wet tot uitvoering van de verordening (EG) Nr 44/2001 van de Raad van de Europese Unie van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PbEG L 12) (uitvoeringswet EG-executieverordening). De EG-executieverordening zal in het hierna volgende worden afgekort als EEX-Vo.

De Staatscommissie heeft in haar vergadering van 13 oktober 2001 over dit voorstel van wet beraadslaagd. In grote lijnen stemt de Staatscommissie in met de inhoud van het voorstel van wet. Op enkele onderdelen geeft het voorstel van wet met het daarbij gevoegde concept van de memorie van toelichting aanleiding tot het maken van enige opmerkingen.

1. In art. 2 van het wetsvoorstel wordt geregeld dat het verlof tot tenuitvoerlegging bedoeld in art. 38 EEX-Vo wordt gevraagd bij een verzoekschrift, dat in de Nederlandse taal is gesteld. Volgens de MvT (blz. 4) wordt daarmee de procedure beheerst door de bepalingen van art. 3.1.1 e.v. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, zoals dit zal komen te luiden nadat wetsvoorstel 26 855 (herziening van het procesrecht voor burgerlijke zaken, in het bijzonder de wijze van procederen in eerste aanleg) kracht van wet heeft gekregen. In afwijking van art. 3.4.1, derde lid, nieuw Rv. is in het tweede lid van art. 2 uitvoeringswet EG-executieverordening bepaald dat het verzoekschrift niet door een procureur behoeft te worden ingediend. De Staatscommissie onderschrijft de opmerking in de MvT (blz. 5) dat de EEX-Vo mede tot doel heeft de exequaturprocedure zo veel mogelijk te vereenvoudigen en dat daarin reden kan zijn gelegen om de verplichte procureursbijstand te laten vervallen. Toch zal de bijstand van een procureur of procesgemachtigde bevorderen dat de juiste formulieren bij het verzoek tot tenuitvoerlegging worden overgelegd, dat de termijnen in acht worden genomen en dat overeenkomstig art. 40 lid 2 EEX-Vo de verzoeker binnen het rechtsgebied van het gerecht dat van het verzoek kennis neemt, woonplaats kiest. De Staatscommissie is daarom voorstander van handhaving van de verplichte procureursbijstand, behalve in die gevallen waarbij het bedrag waarvoor de tenuitvoerlegging wordt gevraagd in hoofdsom niet hoger is dan het bedrag genoemd in art. 2.2A.1 onder a nieuw Rv. (zoals luidend in wetsvoorstel 27 824 tot aanpassing van de wetgeving aan de herziening van het procesrecht voor burgerlijke zaken). Zie de huidige regeling van art. 2 leden 2 en 4 van de Uitvoeringswet EEG-Executieverdrag van 4 mei 1972, Stb. 240.

2. Art. 4, eerste lid, van de uitvoeringswet EG-executieverordening bepaalt dat de rechtbank van welke de voorzieningenrechter op het verzoek tot tenuitvoerlegging heeft beschikt, kennis neemt van het in art. 43, eerste lid, EEX-Vo bedoelde rechtsmiddel, indien het wordt ingesteld door de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd. Voor zover dit rechtsmiddel wordt ingesteld door de verzoeker in het geval van afwijzing van het verzoek tot

tenuitvoerlegging, dient dit aanhangig te worden gemaakt bij het gerechtshof binnen welks rechtsgebied op een verzoek om tenuitvoerlegging is beschikt (art. 4 lid 2 uitvoeringswet EG-executieverordening). De Staatscommissie is van oordeel dat er voor dit onderscheid weinig reden bestaat. Een weigering van het verlenen van het verlov tot tenuitvoerlegging door de voorzieningenrechter zal onder de EEX-Vo uitsluitend kunnen geschieden op grond van het feit dat niet de juiste documenten zijn overgelegd. Een toetsing aan de weigeringsgronden van art. 34 en 35 EEX-Vo blijft immers in dit stadium achterwege (art. 41 EEX-Vo). Wanneer blijkt van ongenoegzaamheid van de bij het verzoekschrift overgelegde documenten wordt aan de verzoeker gelegenheid gegeven deze documenten aan te vullen (zie art. 2 lid 3 uitvoeringswet EG-executieverordening in samenhang met art. 55 lid 1 EEX-Vo). Dat een verzoek tot tenuitvoerlegging door de voorzieningenrechter wordt afgewezen, zal derhalve een hoge uitzondering zijn. Het ligt naar de mening van de Staatscommissie niet voor de hand om op basis van de vraag welke partij het in art. 43 EEX-Vo bedoelde rechtsmiddel instelt, een onderscheid te maken wat betreft het rechterlijke college waarbij dit rechtsmiddel aanhangig kan worden gemaakt. De procedure wordt hierdoor onnodig ingewikkeld en komt aldus in strijd met de doelstelling van de EEX-Vo tot vereenvoudiging van de exequaturprocedure. De Staatscommissie pleit ervoor te bepalen dat het rechtsmiddel in alle gevallen wordt ingesteld bij het gerechtshof. Ook de andere lidstaten (met uitzondering van België) hebben een soortgelijk rechterlijk college aangewezen voor de kennisneming van het in art. 43 EEX-Vo bedoelde rechtsmiddel (zie bijlage III van de EEX-Vo).

Ingevolge het derde lid van art. 43 EEX-Vo wordt het rechtsmiddel volgens de regels van de procedure op tegenspraak behandeld. De Staatscommissie adviseert om het aanwenden van de rechtsmiddelen van art. 43 en 44 EEX-Vo en de rechtsgang na het aanwenden van deze rechtsmiddelen volgens de regels van de verzoekschriftprocedure te laten verlopen. Voordeel hiervan is dat de *gehele* exequaturprocedure als een verzoekschriftprocedure verloopt. Op deze wijze wordt bovendien tegemoetgekomen aan het doel van de EEX-Vo om de exequaturprocedure te bespoedigen. Het feit dat het derde lid van art. 43 EEX-Vo bepaalt dat de procedure van het rechtsmiddel volgens de regels van de procedure op tegenspraak verloopt, brengt naar de mening van de Staatscommissie niet met zich mee dat de EEX-Vo dwingend het gebruik van een dagvaardingsprocedure voorschrijft. Wel moet worden gewaarborgd dat de wederpartij in de gelegenheid wordt gesteld verweer te voeren, hetgeen ook in de verzoekschriftprocedure het geval is (zie art. 3.4.2 en 3.4.5, alsmede art. 362 Rv.).

Het vijfde lid van art. 43 EEX-Vo geeft de termijn aan waarbinnen het rechtsmiddel tegen de verklaring van uitvoerbaarheid moet worden ingesteld. De EEX-Vo geeft niet aan binnen welke termijn door de verzoeker bij afwijzing van de verklaring van uitvoerbaarheid het rechtsmiddel moet worden ingesteld. Op dit punt geldt volgens de MvT (blz. 6) een termijn van drie maanden op grond van art. 339, eerste lid, Rv. De Staatscommissie is van oordeel dat het de duidelijkheid ten goede zou komen indien deze termijn uitdrukkelijk in art. 4 van de uitvoeringswet EG-executieverordening zou worden vermeld. Overigens is de Staatscommissie voorstander van het terugbrengen van deze termijn tot een termijn van één maand, waarmee aansluiting wordt verkregen bij de thans geldende termijn van art. 40 EEX-Verdrag in samenhang met art. 6 Uitvoeringswet EEG-Executieverdrag van 4 mei 1972 en bij de in art. 989 lid 2 Rv gehanteerde termijn. Juist voor de verzoeker behoeft geen langere termijn te gelden, omdat hij onmiddellijk op de hoogte wordt gesteld van het feit dat het verzoek om tenuitvoerlegging is afgewezen (zie art. 42 EEX-Vo). Wat betreft de cassatietermijn is de Staatscommissie van mening dat deze termijn teruggebracht dient te worden van drie maanden tot een termijn van twee maanden. Deze korte termijn is eveneens gerechtvaardigd gelet op het beperkte karakter van de exequaturprocedure.

3. In de MvT (blz. 1) wordt in de Inleiding ingegaan op het feit dat de EEX-Vo beoogt de regels voor de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken binnen de Europese Gemeenschap te uniformeren. Hiermee heeft de EEX-Vo hetzelfde doel als het EEX-Verdrag van 27 september 1968 (Trb. 1969, 101, zoals nadien gewijzigd). De MvT vermeldt dat de laatste inhoudelijke wijziging van dit verdrag heeft plaatsgevonden bij het Toetredingsverdrag van San Sebastian van 26 mei 1989 (Trb. 1989, 142), doch verzuimt te vermelden dat een laatste – formele - wijziging van het EEX-Verdrag heeft plaatsgevonden krachtens het Toetredingsverdrag van 29 november 1996 (Trb. 1996, 69 en 1999, 104).

4. Op blz. 6 van de MvT wordt aan het slot van de toelichting op art. 3 uitvoeringswet EG-executieverordening vermeld dat in afwijking van art. 3.4.14 lid 3 nieuw Rv ‘het origineel wordt verstrekt aan de verzoeker en niet het afschrift daarvan’. Hier ware aan te bevelen deze passage te verduidelijken door aan te geven dat de rechterlijke uitspraak waarop het verlot tot tenuitvoerlegging is geplaatst aan de verzoeker wordt verstrekt.

5. Op blz. 7 van de MvT wordt in verband met art. 4 uitvoeringswet EG-executieverordening kort ingegaan op de artikelen 34 en 35 EEX-Vo. In de tweede alinea van blz. 7 wordt wel ingegaan op de wijziging van art. 34 sub 1 EEX-Vo (‘kennelijk strijdig met de openbare orde van de aangezochte lidstaat’), maar wordt geen aandacht besteed aan de belangrijke wijziging die het tweede onderdeel van art. 34 EEX-Vo ten opzichte van art. 27 lid 2 EEX-Verdrag heeft ondergaan (toevoeging van de zinsnede ‘tenzij de verweerder tegen de beslissing geen rechtsmiddel heeft aangewend terwijl hij daartoe in staat was’). Evenmin wordt ingegaan op het schrappen van de weigeringsgrond inzake prealabele kwesties, thans te vinden in art. 27, sub 4, EEX-Verdrag. De Staatscommissie acht enige aandacht voor deze veranderingen op zijn plaats, vooral omdat aan de wijziging van de weigeringsgrond van de openbare orde juist wel aandacht wordt besteed. Overigens wordt met de toevoeging van het woord ‘kennelijk’ in art. 34 sub 1 EEX-Vo niet een wezenlijke verandering beoogd ten opzichte van hetgeen reeds onder de gelding van art. 27 sub 1 EEX-Verdrag wordt aangenomen. Het Hof van Justitie van de EG heeft in twee recente beslissingen uitdrukkelijk bevestigd dat de weigeringsgrond van de openbare orde strikt moet worden uitgelegd en slechts in uitzonderingsgevallen mag worden gehanteerd (HvJ EG 28 maart 2000, zaak C-7/98, Jur. 2000, p. I-1935, *Krombach/Bamberski* en 11 mei 2000, zaak C-38/98, Jur. 2000, p. I-2973, *Renault/Maxicar*).¹

6. Op blz. 7 van de MvT, derde alinea van onderen, wordt ingegaan op art. 49 EEX-Vo inzake de dwangsom. Beslissingen inzake een dwangsom worden slechts ten uitvoer worden gelegd indien het bedrag in het land waar de beslissing is gegeven definitief is vastgesteld. De EEX-Vo wijkt op dit punt, anders dan de toelichting aangeeft, niet af van art. 43 EEX-Verdrag. Ook daarin wordt de eis gesteld dat de dwangsom definitief moet zijn vastgesteld. Oorspronkelijk bevatte de Nederlandse tekst van art. 43 EEX-Verdrag, zoals opgenomen in Trb. 1969, 101, niet de woorden ‘definitief is bepaald’. Deze woorden zijn echter wel te vinden in latere versies van het EEX, zoals opgenomen in PbEG C 189 van 28 juli 1990. De Franse en de Engelse tekstversie van het EEX-Verdrag spreken eveneens van ‘définitivement fixé’ respectievelijk ‘finally determined’.

7. De Staatscommissie wijst voorts nog op een aantal kwesties van ondergeschikte aard.

(a) MvT, blz. 1, tweede alinea, 7e regel: ‘maar in die van een verordening’.

¹ Het arrest van 28 maart 2000 is onder meer besproken door H. Muir Watt, Rev. crit. d.i.p. 2000, blz. 481 en H. Piekenbrock, IPRax 2000, blz. 364. Het arrest van 11 mei 2000 door H. Gaudemet-Tallon, Rev. crit. d.i.p. 2000, blz. 497 en B. Hess, IPRax 2001, blz. 301.

- (b) MvT, blz. 1, tweede alinea, laatste zin: verwezen dient te worden naar art. 68 verordening in plaats van artikel 66.
- (c) MvT, paragraaf 2, vierde regel van boven: ‘maakt deel uit van titel IV van het derde deel van het EG-Verdrag’.
- (d) MvT, paragraaf 2, zesde regel: ‘is voor Denemarken’.
- (e) MvT, paragraaf 3, vijfde regel van boven, toevoegen na ‘EEX-verdrag’: (zie artikel 66 verordening voor het overgangsrecht).
- (f) MvT, blz. 3, slot tweede alinea, toevoegen na ‘verleden akten’: (artikel 70 verordening).
- (g) MvT, blz. 3, laatste alinea, derde regel: ‘van dit exequatur’.
- (h) MvT, blz. 3, vierde regel van onderen: ‘gronden voor niet-erkenning’.
- (i) MvT, blz. 3, derde regel van onderen, toevoegen na ‘de overgelegde documenten’: (artikel 41 verordening).
- (j) MvT, blz. 4, slotregel: ‘overgelegd’.
- (k) MvT, blz. 7, tweede alinea, tweede regel; ‘waarbij het gerecht de zekerheid bepaalt’.

De Staatscommissie hoopt met het voorgaande aan Uw verzoek om advies te hebben voldaan.

Mocht U nader overleg wenselijk achten, dan is de Staatscommissie uiteraard daartoe gaarne bereid.

Voor de goede orde berichten wij U dat het advies vandaag eveneens is verzonden naar de behandelend ambtenaar van Uw departement.

Namens de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht tekenen met de meeste hoogachting,

E.N. Frohn
secretaris

A.V.M. Struycken
voorzitter